



Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 21. kesäkuuta 2022
(OR. fr, en)

10505/22

AUDIO 58	DISINFO 57
HYBRID 65	EUAM UKRAINE 27
JAI 928	JAIEX 72
FREMP 139	POLGEN 92
CATS 43	JUSTCIV 91
ASIM 57	COHOM 65
PROCIV 87	DIGIT 125
AG 72	EJN 25
BY 5	EUROJUST 78
RELEX 856	COPEN 251
COEST 475	DATAPROTECT 199
CULT 66	CYBER 233
SOC 392	GENDER 116
VISA 111	

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Asia:	Neuvoston päätelmät toimittajien ja muiden media-alan ammattilaisten suojelusta ja turvallisuudesta

Valtuuskunnille toimitetaan liitteenä asiakohdassa mainitut neuvoston päätelmät, jotka yleisen asioiden neuvosto hyväksyi istunnossaan 21. kesäkuuta 2022.

Neuvoston päätelmät toimittajien ja muiden media-alan ammattilaisten suojelusta ja turvallisuudesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, JOKA

TOTEAA SEURAAVAA:

1. Demokratia perustuu mielipiteen- ja sananvapauden sekä tiedonvälityksen vapauden toteutumiseen niin verkossa kuin sen ulkopuolella. Tämä on toimittajan ammatin ydin, ja se edellyttää ympäristöä, joka kykenee tarjoamaan toimittajille ja media-alan ammattilaisille suojelua ja turvallisuutta.
2. Tällä hetkellä monet toimittajat ja muut media-alan ammattilaiset eivät voi tehdä työtään vapaasti ja riippumattomasti kaikkialla, kuten kuuluisi. Sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden esteet sekä toimittajiin ja muihin media-alan ammattilaisiin kohdistuvat hyökkäykset lisääntyvät Euroopassa ja muualla maailmassa¹. Heidän asemansa on vieläkin turvattomampi aseellisissa konflikteissa. Heillä on puolueettomien tietojen lähteenä olennainen merkitys tosiasioiden esiin tuomisessa ja konfliktien ymmärtämisessä, mutta he ovat erityisen alttiissa asemassa ja voivat joutua itse kohteiksi, kuten Venäjän meneillään oleva sotilaallinen hyökkäys Ukrainaa vastaan osoittaa².

¹ Toimittajien turvallisuutta ja rankaisemattomuuskysymystä koskevassa YK:n yleiskokouksen päätöslauselmassa A/C.3/L.49/Rev1 ilmaistiin vakava huoli siitä, että yhä useampia toimittajia ja media-alan työntekijöitä eri puolilla maailmaa on tapettu, kidutettu, pidätetty, vangittu, häiritty ja peloteltu viime vuosina ammattinsa takia (<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/N21/329/42/PDF/N2132942.pdf?OpenElement>).

² Ks. Euroopan neuvoston journalismin suojelua ja toimittajien turvallisuutta edistävä foorumi (<https://fom.coe.int/en/pays/detail/11709594>). Ks. myös kumppaniorganisaatioiden Euroopan neuvoston journalismin suojelua ja toimittajien turvallisuutta edistävälle foorumille antama vuosikertomus 2022 "Defending Press Freedom in Times of Tension and Conflict" (<https://rm.coe.int/platform-protection-of-journalists-annual-report-2022/1680a64fe1>).

3. Toimittajiin ja muihin media-alan ammattilaisiin kohdistuu monia uhkia, ja he joutuvat kohtaamaan leimaamista, pelottelua, laitonta valvontaa ja väkivaltaa, joka voi ilmetä fyysisenä ja psyykkisenä vahingoittamisena tai jopa murhina, perättömiä syytteitä, perusteetonta taloudellista painostusta ja maineen vahingoittumista. Tätä väkivaltaa esiintyy myös verkossa loukkauksina, yllytyksenä vihaan ja tappouhkauksina.
4. Naistoimittajien tilanne on erityisen huolestuttava³: heihin kohdistuu sekä enemmän että erityyppisiä riskejä. Tällaista sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa esiintyy monissa muodoissa, kuten verkossa tapahtuvana häirintänä, raiskaus- ja tappouhkauksina sekä vihaan yllyttämisenä. Tällaisia uhkia kohtaavat myös suhteettomasti toimittajat, jotka kuuluvat vähemmistöihin tai sosiaalisesti syrjäytyneisiin ryhmiin⁴.
5. Myös toimittajien ja muiden media-alan ammattilaisten taloudellinen tilanne on käymässä yhä epävarmemmaksi. Monien tiedotusvälineiden rahoitus- ja taloustilanteen epävarmuus, jonka vuoksi monia niistä on suljettu, lisää media-alan ammattilaisten haavoittuvuutta. Lisäksi tehokkuus- tai kannattavuusvaatimukset etenkin yksityisissä medioissa voivat toisinaan heikentää toimittajien työn edellytyksiä ja laatua. Digitalisaatio ja tiedotusvälineiden kanssa verkkomainonnan markkinoilla kilpailevien maailmanlaajuisten toimijoiden ja sosiaalisten verkostojen laajeneminen⁵ sekä pandemian – jonka aikana tiedotusvälineiden tulot vähenivät mittavammin kuin kansalliset tulot – seuraukset⁶ ovat lisänneet toimittajien ja muiden media-alan ammattilaisten taloudellista epävarmuutta.

³ Ks. esim. tiedotusvälineiden moniarvoisuuden seurantavälineen raportti, 2021; Euroopan unionin perusoikeusvirasto, EU:n laajuinen tutkimus naisiin kohdistuvasta väkivallasta, 2014; Euroopan unionin perusoikeusvirasto, "Crime, safety and victims' rights", 2021; kumppaniorganisaatioiden Euroopan neuvoston journalismin suojelua ja toimittajien turvallisuutta edistävälle foorumille antama vuosikertomus, 2021; Unesco, "Online violence against women journalists: a global snapshot of incidence and impacts", 2020; Unesco "The Chilling global trends in online violence against women journalists", 2021; Etyj, "Resource Guide on the Safety of Female Journalists Online", 2020; Etyjin raportti "Violence against women journalists and politicians: a growing crisis", 2021.

⁴ IPI, Newsroom Best Practices for Addressing Online Violence against Journalists.

⁵ Neuvoston päätelmät vapaan ja moniarvoisen mediajärjestelmän turvaamisesta, joulukuu 2020.

⁶ Roberta Carlini and Konrad Bleier-Simon: *Media economy in the pandemic: a European perspective* ; Technical Report; tiedotusvälineiden moniarvoisuuden ja vapauden keskus, 2021/01.

6. Euroopan komissio on esittänyt häirintätarkoituksessa nostettuja strategisia kanteita koskevan direktiiviehdotuksen⁷, jossa ehdotetaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle menettelytakeiden käyttöönottoa tällaisia kanteita vastaan, sekä siihen liittyvän suosituksen⁸, jossa annetaan jäsenvaltioille ohjeita tällaisten asioiden varalle.
7. Jäsenvaltioita ja Euroopan komissiota on kehoitettu⁹ panemaan täytäntöön EU:n strategia kulttuuri- ja luovien alojen ekosysteemin kehittämiseksi. Tavoitteena on muun muassa helpottaa tiedotusvälineiden mahdollisuuksia saada tietoa käytettävissä olevasta EU:n rahoituksesta yhdistämällä CulturEU-rahoitusopas ja interaktiivinen kartoitusväline audiovisuaali- ja uutismedialle, jotta uutismedia-alan ammattilaisilla ja yrityksillä olisi käytössään yksi ainoa monikielinen digiportaali, jossa lueteltaisiin kaikki niiden saatavilla olevat erilaiset rahoitusmahdollisuudet.
8. Euroopan komissio tukee edelleen vuonna 2022 Euroopan laajuista nopean toiminnan mekanismia lehdistön ja tiedotusvälineiden vapauden loukkauksien varalta osana Luova Eurooppa -ohjelmaa. Sen avulla voidaan tukea muun muassa rajat ylittävää mediayhteistyötä, myös riippumatonta ja tutkivaa journalismia, journalismikumppanuuksille myönnettävien avustusten muodossa¹⁰.

⁷ 8529/22 - COM(2022) 177 final.

⁸ C(2022) 2428 final.

⁹ Neuvoston päätelmät: EU:n strategia kulttuuri- ja luovien alojen ekosysteemin kehittämiseksi, 4. huhtikuuta 2022 (2022/C 160/06).

¹⁰ Luova Eurooppa -ohjelman täytäntöönpanoa koskeva työohjelma 2022, <https://culture.ec.europa.eu/document/2022-annual-work-programme-creative-europe-programme>

PITÄÄ MYÖNTEISENÄ SITÄ, ETTÄ

9. Euroopan komissio antoi 16. syyskuuta 2021 suosituksen toimittajien ja muiden media-alan ammattilaisten suojelun, turvallisuuden ja voimaannuttamisen varmistamisesta Euroopan unionissa. Suositus on tärkeä ohje jäsenvaltioille. Euroopan komissio on ilmoittanut aikovansa julkaista muun muassa suosituksen täytäntöönpanon seurannassa käytettyjä indikaattoreita koskevan selvityksen, jossa voitaisiin käsitellä verkkoturvallisuutta ja erityisesti naistoimittajille ja vähemmistöihin kuuluville toimittajille annettavaa tukea.

PYYTÄÄ EUROOPAN KOMISSIOTA

10. Kannustamaan siihen, että nykyisen Euroopan uutismediafoorumin puitteissa järjestetään säännöllisesti keskusteluja toimittajien ja muiden media-alan ammattilaisten suojelusta ja turvallisuudesta ja vaihdetaan parhaita käytäntöjä sekä helpotetaan sidosryhmien kanssa käytävää vuoropuhelua asiaan liittyvästä kehityksestä.
11. Arvioimaan edelleen nykyisiä pilottihankkeita ja valmistelutoimia, joilla tuetaan tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta, jotta niistä tulisi laajempia ja pitkäaikaisempia.
12. Lisäämään rahoitusta riippumattomalle ja tutkivalle journalismille¹¹, joka vaikuttaa ratkaisevasti julkiseen elämään ja demokratian toteutumiseen, muun muassa NEWS-aloitteen¹² pohjalta ja hyödyntäen esimerkiksi InvestEU-ohjelmaa.
13. Ottamaan huomioon toimittajien ja muiden media-alan ammattilaisten verkkoturvallisuuden ja sananvapauden kaikissa asiaankuuluvissa EU:n digitaalistrategian mukaisissa aloitteissa.

¹¹ Journalismia ohjaavat eettiset periaatteet, kuten totuudenmukaisuus, asianmukaiset varmennus- ja todistuskeinot sekä esitystavan, kuvauksen ja narratiivin puolueettomuus, kuten korostetaan Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen päätöslauselmassa 1003 (1993) journalismin etiikasta ja päätöslauselmassa 2066 (2015) tiedotusvälineiden vastuusta ja etiikasta muuttuvassa mediaympäristössä sekä Euroopan neuvoston ministerikomitean jäsenvaltioille antamassa suosituksessa CM/Rec(2022)4 laadukkaalle journalismille suotuisan ympäristön edistämisestä digitaalisella aikakaudella.

¹² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/news-initiative>

KEHOTTAJAA JÄSENVALTIOITA JA EUROOPAN KOMISSIOTA
TOIMIVALTUUKSIENSA PUITTEISSA JA TOISSIJAISUUSPERIAATTEEN
HUOMIOON OTTAEN

14. Kannustamaan kaikkien asianomaisten sidosryhmien, kuten uutishuoneiden johtajien, lainvalvontaviranomaisten, tuomareiden ja muiden digitaalisen turvallisuuden alalla toimivien viranomaisten elinikäistä oppimista¹³ toimittajien ja media-alan ammattilaisten suojelusta.
15. Kannustamaan sellaisten media- ja informaatiolukutaitoa koskevien aloitteiden kehittämistä, joilla pyritään lisäämään tietoisuutta toimittajien ja muiden media-alan ammattilaisten turvallisuudesta¹⁴.
16. Edistämään toimittajien ja muiden media-alan ammattilaisten verkkoturvallisuutta ja digitaalista voimaannuttamista, erityisesti naistoimittajien ja vähemmistöihin tai sosiaalisesti syrjäytyneisiin ryhmiin kuuluvien osalta, esimerkiksi edistämällä sellaisten erityisten asiantuntijaryhmien perustamista, jotka voisivat kerätä tietoa ja jakaa hyviä käytäntöjä verkkohyökkäysten ja -uhkien torjuntakeinoista ja koota yhteen tiedotusvälineiden edustajia ja sääntelyviranomaisia EU:n tai jäsenvaltioiden tasolla, lainvalvontaviranomaisia ja kyberturvallisuusviranomaisia.
17. Kannustamaan tiiviimpään yhteistyöhön verkkoalustojen ja sellaisten kansalaisjärjestöjen välillä, joilla on erityistä asiantuntemusta toimittajiin ja muihin media-alan ammattilaisiin kohdistuvien koordinoitujen verkkohyökkäysten, uhkausten, häirinnän, verkkovalvonnan tai vihaan yllyttämisen torjunnassa, jotta näitä uhkia ymmärrettäisiin paremmin, niihin voitaisiin reagoida paremmin ja alustojen käytäntöjä voitaisiin mukauttaa vastaavasti. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi säännöllisillä vuoropuheluilla, joihin viranomaiset voisivat osallistua.

¹³ Sellaisena kuin se on määritelty unionin koulutus-, nuoriso- ja urheiluohjelman Erasmus+ perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1288/2013 kumoamisesta 20. toukokuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/817 2 artiklan 1 kohdassa (EUVL L 189, 28.5.2021, s. 1).

¹⁴ Ks. Euroopan neuvoston suositus CM/Rec(2016)4 journalismin suojelusta sekä toimittajien ja muiden media-alan toimijoiden turvallisuudesta.

18. Tukemaan naispuolisten ja vähemmistöihin kuuluvien toimittajien suojelua koskevien hankkeiden ja aloitteiden täytäntöönpanoa. Tämä koskee erityisesti hankkeita ja aloitteita, joiden avulla voidaan parantaa avoimuutta ja tiedottamista mainittuihin toimittajiin kohdistuvista hyökkäyksistä ja syrjinnästä, hankkeita ja aloitteita, joilla edistetään tasa-arvoa ja osallisuutta media-alalla ja uutishuoneissa, sekä aloitteita, joilla lisätään tietoisuutta toimittajiin ja muihin media-alan ammattilaisiin kohdistuvan väkivallan ja häirinnän ehkäisemisestä ja torjunnasta.
19. Lisäämään edelleen erityisesti tutkimuksen avulla tietoa media-alan ammattilaisiin mahdollisesti kohdistuvista riskeistä ja parhaista käytännöistä, joista voi olla apua etenkin kun kyse on heidän suojelustaan ja turvallisuudestaan aseellisissa konflikteissa.
20. Tukemaan aloitteita ja mekanismeja, joilla pyritään parantamaan tiedotusvälineiden talouden ja rahoituksen kestävyyttä, myös niitä, jotka johtuvat direktiivillä (EU) 2019/790¹⁵ käyttöön otettujen lehtikustantajien lähioikeuksien saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä, sekä aloitteita ja mekanismeja, joilla pyritään parantamaan toimittajien ja muiden media-alan ammattilaisten rekrytointia, sekä laatimaan selvityksiä heidän työoloistaan 8. marraskuuta 2019 annetun neuvoston suosituksen mukaisesti.
21. Edistämään aloitteita ja mekanismeja, joilla tuetaan toimittajien ja media-alan ammattilaisten työmarkkinoille tulevia nuoria ja uusia tulokkaita sekä freelance-toimittajia ja media-alan ammattilaisia samoin kuin paikallisten ja alueellisten tiedotusvälineiden työntekijöitä ja vahvistetaan näin heidän tiedonvälityksen vapauttaan.

¹⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/790, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista digitaalisilla sisämarkkinoilla ja direktiivien 96/9/EY ja 2001/29/EY muuttamisesta (EUVL L 130, 17.5.2019, s. 92–125).

22. Tukemaan aloitteita ja mekanismeja, joilla edistetään parhaiden ammatillisten käytäntöjen vaihtoa ja vahvistamista, erityisesti lisäämällä journalismin ja media-alan opiskelijoiden tietoisuutta riskeistä, joita he saattavat kohdata tulevalla urallaan, ja parhaista tavoista käsitellä niitä, ja edistetään heidän osallistumistaan ja mahdollisuuksiaan hankkia jo opiskeluaikana merkittäviä eurooppalaisia kokemuksia, niin että he voivat tutustua erilaisiin ympäristöihin ja erilaisiin tutkimus- ja julkaisukäytäntöihin.
23. Kannustamaan alaa kehittämään uutisten ja tiedotusvälineiden luotettavuutta koskevia aloitteita ja indikaattoreita, kuten toimittajien, faktantarkistajien ja muiden media-alan ammattilaisten käyttöä. Tavoitteena on kannustaa alustoja ja mainostajia osoittamaan vastuullisuutta edistämällä luotettavan tiedon ja erilaisten näkökulmien saatavuutta.
24. Sitoutumaan suojelemaan toimittajia ja muita media-alan ammattilaisia eri puolilla maailmaa asiaankuuluvilla monenvälisillä foorumeilla, kahdenvälisissä suhteissa, kansallisella tasolla ja kansainvälisissä aloitteissa toimittajien ja tiedonvälityksen vapauden suojelemiseksi kiinnittäen erityistä huomiota konfliktialueilla työskentelevien tai niiltä tulevien toimittajien ja muiden media-alan ammattilaisten suojeluun ja turvallisuuteen.
25. Tukemaan toimittajia ja muita media-alan ammattilaisia, jotka pyrkivät käsittelemään aseellisia konflikteja, erityisesti meneillään olevaa Venäjän sotilaallista hyökkäystä Ukrainaun, riippumattomasti ja puolueettomasti, ja kannustamaan aloitteita, joilla edistetään heidän työtään ja sen tulosten levittämistä, esimerkiksi mediapalvelujen erityisiä osioita, etenkin ukrainan kielellä.

26. Tukemaan erityisesti Ukrainan, Valko-Venäjän ja Venäjän federaation kaltaisista maista tulevia riippumattomia ja maanpaossa olevia toimittajia ja media-alan ammattilaisia ottaen huomioon heidän henkilökohtaisen tilanteensa ja maanpaon syyt. Tämä tuki voisi olla tarpeen mukaan ammatillista, taloudellista, sosiaalista, hallinnollista tai oikeudellista apua, myös yksityiseltä sektorilta, ja sillä pyrittäisiin luomaan turvalliset työolot ja avustamaan ammatin harjoittamisen uudelleen aloittamisessa esimerkiksi residenssien tai työllistymismahdollisuuksien tunnistamista helpottavien aloitteiden avulla.
27. Vaihtamaan jäsenvaltioiden kanssa kokemuksia siitä, miten konfliktialueilta tulevia toimittajia ja muita media-alan ammattilaisia voidaan parhaiten ottaa vastaan.
28. Vaihtamaan parhaita käytäntöjä ja arvioimaan näiden päätelmien täytäntöönpanoa vuoteen 2025 mennessä.

EU:n perussopimukset

- Sopimus Euroopan unionista ja erityisesti sen 2 artikla: "Unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina. Nämä ovat jäsenvaltioille yhteisiä arvoja yhteiskunnassa, jolle on ominaista moniarvoisuus, syrjimättömyys, suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus, yhteisvastuu sekä naisten ja miesten tasa-arvo."
- Euroopan unionin perusoikeuskirja ja erityisesti sen 11 artikla: "Jokaisella on oikeus sananvapauteen. Tämä oikeus sisältää mielipiteenvapauden sekä vapauden vastaanottaa ja levittää tietoja tai ajatuksia viranomaisten siihen puuttumatta ja alueellisista rajoista riippumatta."

Neuvoston asiakirjat

- Neuvoston päätelmät vapaan ja moniarvoisen mediajärjestelmän turvaamisesta (2020/C 422/08)
- Neuvoston päätelmät: EU:n strategia kulttuuri- ja luovien alojen ekosysteemin kehittämiseksi, 4. huhtikuuta 2022
- Neuvoston suositus sosiaalisen suojelun saatavuudesta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta, 8. marraskuuta 2019 (2019/C 387/01)

Komission asiakirjat

- Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle Euroopan demokratiatoimintasuunnitelmasta, COM(2020) 790 final

- Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle "Euroopan media-ala digitaalisella vuosikymmenellä: elpymistä ja muutosta tukeva toimintasuunnitelma", COM(2020) 784 final
- Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle "Oikeusvaltiokertomus 2021", COM/2021/700 final
- Komission suositus (EU) 2021/1534 toimittajien ja muiden media-alan ammattilaisten suojelun, turvallisuuden ja voimaannuttamisen varmistamisesta Euroopan unionissa, 16. syyskuuta 2021

Euroopan neuvoston asiakirjat

- Suositus CM/Rec(2016)4 journalismin suojelusta sekä toimittajien ja muiden media-alan toimijoiden turvallisuudesta
- Päätöslauselma toimittajien turvallisuudesta (2021)
- Ministerikomitean jäsenvaltioille antama suositus CM/Rec(2022)4 laadukkaalle journalismille suotuisan ympäristön edistämisestä digitaalisella aikakaudella

Yhdistyneiden kansakuntien asiakirjat

- YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2222 (2015) toimittajien turvallisuudesta ja rankaisemattomuuskysymyksestä
- YK:n yleiskokouksen päätöslauselma A/C.3/76/L.9/Rev1 toimittajien turvallisuudesta ja rankaisemattomuuskysymyksestä
- Raportti "Violence against women journalists and politicians: a growing crisis", 2021.